

Beretning fra udvalget til valgs prøvelse.

(Afgivet den 28. oktober 1969).

Af indenrigsministeren er med skrivelser af 3. juli og 17. juli d. å. til folketinget fremsendt 2 klager over den den 24. juni 1969 afholdte folkeafstemning fra henholdsvis fhv. advokat René Briand de Crèvecoeur og donkeymand Arne M. Olsen.

Skrivelserne, der er tilstillet udvalget til valgs prøvelse, er sammen med klagerne optrykt som bilag til nærværende beretning.

Udvalget har i et møde drøftet de modtagne klager og kan tilslutte sig de bemærkninger, indenrigsministeren i sine skrivelser har knyttet dertil. Hvad specielt angår den fra donkeymand Arne M. Olsen modtagne klage finder udvalget anledning til at bemærke, at lovforslaget blev vedtaget af

folketinget den 6. juni, at meddelelsen om folkeafstemningen blev bekendtgjort i Statstidende den 7. juni, og at folkeafstemningen fandt sted den 24. juni 1969. Grundlovens bestemmelse om, at folkeafstemningen skal iværksættes tidligst 12 og senest 18 søgnedage efter bekendtgørelsen, er således nøje overholdt, og at personer på grund af deres erhverv beklageligvis herved rent faktisk kan blive forhindret i at afgive deres stemme, er det formentlig næppe muligt fuldstændig at undgå.

Udvalget har herefter ikke fundet anledning til at gøre indstilling angående de modtagne klager.

P. u. v.

Gerda Møller,
formand.

Bilag 1.**INDENRIGSMINISTERIET**

København, den 3. juli 1969.

Under henvisning til bestemmelsen i § 73, stk. 3, i lov om valg til folketing, jfr. lov-bekendtgørelse nr. 270 af 21. juni 1966 fremsendes hoslagt en fra forhenværende advokat René Briand de Crèvecoeur modtaget klage over den den 24. juni 1969 afholdte folkeafstemning om det af folketinget vedtagne forslag til lov om ændring af valgrets alderen til folketinget.

Som det fremgår af sagen, bestrider klageren gyldigheden af den afholdte folkeafstemning, idet han, der er indsat som vare-tægtsfange i Vestre fængsel, er blevet nægtet adgang til at afgive stemme.

Til den fremsatte klage skal indenrigsministeriet bemærke, at efter folketingsvalglovens bestemmelser udøves valgret ved personligt fremmøde enten på vedkommende afstemningssted (§ 35, stk. 3) eller — såfremt stemmeafgivning sker ved indsendelse af

stemmeseddel — på et folkeregister (§ 56, stk. 1). Vælgere, der ikke er i stand til at indfinde sig på et afstemningssted eller på et folkeregister, vil således rent faktisk være afskåret fra at udøve deres valgret.

Det tilføjes, at spørgsmålet om adgang for de indsatte i fængselsvæsenets anstalter til at afgive stemme ved valg til folketing og kommunale råd samt ved folkeafstemninger tidligere er rejst over for indenrigsministeriet, der imidlertid har næret betænkelighed ved at foreslå gennemført en særordning for de omhandlede personer, allerede under hensyn til at andre grupper af personer, især patienter på sygehuse, må se sig afskåret fra at afgive deres stemme på grund af valglovens krav om personligt fremmøde på afstemningssteder eller folkeregistre inden for bestemte tidsrum.

Knud Thestrup.

/ Vilh. Brockmeyer.

Folketinget.

Underbilag 1 til bilag 1.

København, den 24. juni 1969.

Undertegnede varetægtsfange, fhv. advokat René Briand de Crèveceur, tillader sig herved at rette henvendelse til den højtærede fungerende indenrigsminister, idet jeg ønsker at forbeholde mig at bestride gyldigheden af den i dag den 24. juni 1969 afholdte folkeafstemning om ja eller nej til folketingsflertallets forslag om 18 års valgret.

Forholdet er det, at jeg, der er optaget på valglisten i min hjemkommune, Asminderød-Grønholt kommune, Humlebæk sogn, på trods heraf og på trods af min udtrykkelige anmodning om at komme til at afgive min stemme af myndighederne er blevet dette nægtet. Et sådant forhold kan ikke være i

overensstemmelse med hverken tekst eller mening i grundloven, i særdeleshed ikke, når det drejer sig om en folkeafstemning, hvor ikke-afgivne stemmer har betydning.

Jeg ønsker at protestere, dels fordi nægtelsen af at lade mig afgive min stemme berøver mig min demokratiske ret i strid med loven, dels fordi min ikke-afgivne stemme på den måde får konsekvenser, som eventuelt ikke er i overensstemmelse med min overbevisning.

Jeg tilføjer, at genpart af nærværende skrivelse samtidig hermed er fremsendt til folketingets ombudsmand.

Med højagtelse

René Briand de Crèveceur.

Til den fg. indenrigsminister, hr. justitsminister
Knud Thestrup.

Underbilag 2 til bilag 1.

INDENRIGSMINISTERIET

København, den 26. juni 1969.

I skrivelse af 24. juni 1969 har De meddelt den fungerende indenrigsminister, at De ønsker at forbeholde Dem at bestride gyldigheden af den samme dag afholdte folkeafstemning om det af folkettinget vedtagne forslag til lov om ændring af valgretsalderen til folkettinget.

I denne anledning skal man under henvisning til bestemmelsen i § 73, stk. 3, i lov

om valg til folkettinget, hvorefter klager over folkeafstemninger skal indgives til folkettinget inden ugedagen efter afstemningen, bede oplyst, hvorvidt De ønsker, at det af Dem udtalte forbehold om at bestride gyldigheden af den afholdte folkeafstemning skal betragtes som en klage over denne.

P. m. v.

E. B.

Vilh. Brockmeyer

Varetægtsfange, fhv. advokat René Briand de Crèvecoeur, Vestre fængsel, Vigerslev allé 1, 2500 Valby.

Underbilag 3 til bilag I.

København, den 30. juni 1969.

Vedrørende 3. kt. j. nr. 4075-1/1969.

Under henvisning til Ministeriets skrivelse af 26. d. m. vedrørende ovennævnte sag, tillader jeg mig herved at meddele, at jeg ønsker, at min skrivelse af 24. d. m. til den fungerende indenrigsminister betragtes som en formelig klage over den den 24. d. m. afholdte folkeafstemning, hvorfor min nævnte skrivelse tilligemed nærværende i henhold til § 73, stk. 3, i lov om valg til folketinget bedes overgivet til folketinget inden udløbet af den i samme paragraf anførte frist.

Betingelserne for valget til folketinget er i henhold til § 29 i grundloven og § 1, jfr. § 68, i lov om valg til folketinget, at man har dansk indfødsret, at man er fyldt 21 år, at man har fast bopæl her i riget, at man ikke er umyndiggjort, samt at man er optaget på valglisten. Til Ministeriets orientering skal jeg oplyse, at jeg opfylder samtlige betingelser, uden at jeg dog har måttet afgive min stemme ved folkeafstemningen.

Såvidt mig bekendt eksisterer der ikke nogen lovbestemmelse, hvorefter straffasonere eller varetægtsfanger ikke er stemmeberettigede. Derimod er det almindeligt anerkendt og ubestridt, at personer, der er undergivet åndssvageforsorg eller indlagt på sindssygehospital, naturligvis har deres grundlovssikrede stemmeret i behold uanset institutionsanbringelse. Det kan derfor næppe være praktiske vanskeligheder i forbindelse med fængselsanbringelsen, der gør sig gældende, da det må formodes, at den sidstnævnte kategori af stemmeberettigede personer nødvendigvis må ledsages til valgstederne. Rent praktisk kunne problemet i øvrigt løses ved mulighed for afgivelse af stemme pr. brev.

Efter min opfattelse vil en lov, der fratager en særskilt gruppe personer stemmeretten, være i klar modstrid med grundloven, og en sådan lovbestemmelse vil derfor kun

kunne indføres i dansk ret i forbindelse med en ændring i grundloven med den særlige procedure deraf følger. Det nævnes i kommentarer til grundloven og valgloven, at man ved almindelig lov må kunne ændre i myndighedsloven for så vidt angår betingelserne for umyndiggørelse og derved indskrænke kredsen af stemmeberettigede personer, men da betingelsen om myndighed er specielt nævnt i grundlovens § 29, må det modsætningsvis og logisk følge, at der ikke foreligger nogen hjemlet bemyndigelse til i øvrigt ved lov, anordning, cirkulære eller lign. at foretage indskrænkninger i stemmeretten eller kredsen af stemmeberettigede personer.

Ovennævnte betragtninger gælder såvel valg til folketinget som folkeafstemninger, men vejer efter min opfattelse om muligt tungest ved folkeafstemninger, hvor ikke-afgivne stemmer kan få konsekvenser muligvis i strid med den pågældendes overbevisning.

Jeg må derfor principielt fastholde min klage, ligesom jeg henstiller til Ministeriet, at der udarbejdes retningslinier til brug for institutionerne ved fremtidige valg og folkeafstemninger, hvorved straffasonere og varetægtsfanger sikres deres grundlovssikrede rettighed, at kunne afgive deres stemme.

Det kan ikke være korrekt, at politi eller fængselsmyndigheder skal kunne afgøre, hvorvidt en bestemt personkreds skal være berettiget til at afgive stemme ved et valg eller en folkeafstemning, et sådant forhold ville åbne vide perspektiver og lede tanken hen på andre nationer, hvis forfatninger og styreformere efter dansk opfattelse er lidet eftertragtelssværdige.

Jeg tilføjer, at genpart af nærværende skrivelse samtidig hermed er fremsendt til folketingets ombudsmand.

Jeg hører gerne Ministeriets nærmere.

Med højagtelse

René Briand de Crèvecoeur.

Til indenrigsministeriet.

Bilag 2.**INDENRIGSMINISTERIET**

København, den 17. juli 1969.

Under henvisning til bestemmelsen i § 73, stk. 3, i lov om valg til folketinget, jfr. lov-bekendtgørelse nr. 270 af 21. juni 1966, fremsendes hoslagt en af folketingets ombudsmand hertil oversendt klage fra donkeymand Arne M. Olsen over den den 24. juni 1969 afholdte folkeafstemning over det af folketinget vedtagne forslag til lov om ændring af valgets alder til folketinget. Som det fremgår af sagen, bestrider klageren gyldigheden af den afholdte folkeafstemning, idet der ikke er afholdt afstemning om bord på det skib, han er forhyret med.

Til den fremsatte klage skal indenrigsministeriet bemærke, at i henhold til bestemmelsen i § 64, stk. 3, i lov om valg til folketinget påhviler det kun skibsføreren at foranstalte afstemning om bord, såfremt

brevstemmematerialet ved anvendelse af hurtigste forsendelsesmåde kan påregnes at komme kommunalbestyrelserne i hænde i rette tid, det vil sige inden afstemningens påbegyndelse.

Da det pågældende skib efter det i sagen oplyste først anløb havn den 24. juni d. å., ville brevstemmematerialet således ikke kunne nå rettidigt til vedkommende kommunalbestyrelser.

Det tilføjes, at meddelelse om afholdelse af den pågældende folkeafstemning blev bekendtgjort i Statstidende for lørdag den 7. juni 1969, og at indenrigsministeriet samme dag anmodede handelsministeriet om at ville underrette danske skibe om tidspunktet for folkeafstemningens afholdelse.

H. C. Toft.

/ Vilh. Brockmeyer.

Folketinget, Christiansborg.

Underbilag til bilag 2.

M/T NAKSKOV

Indiske Ocean, den 20. juni 1969.

I søfarendes øjne er folkeafstemningen ugyldig!!!!

Atter engang bliver de søfarende diskrimineret på det groveste af lovgivningsmagten; denne gang er et af de værste tilfælde hidtil, thi nu er vi blevet helt umyndiggjort og nægtet vore vælgerrettigheder.

Følgende er uddrag fra et telegram, som skibet modtog fra rederiet den 9. juni 1969 medens vi befandt os i sydatlanten på rejse fra Lagos til Bandar-Mashur:

Som fremgår af ovenstående, kan afstemningssedlerne ikke være hjemme til 24. ds., da skibet først er i Bandar-Mashur den 24. ds. Stemmesedlerne er da allerede ugyldige ved afsendelsen fra Bandar-Mashur!!!

Man må tage i betragtning, at M/t Nakskov ikke er det eneste danske skib på lang-

fart, og jeg vil tro, at det kommer til at dreje sig om adskillige tusinde mand, som ikke har haft chance til at få deres stemmesedler rettidigt hjem.

Folkeafstemningen om valgretsalders må anses for at være det vigtigste valg i Danmark efter krigen, da det må dreje sig om ca. 200.000-300.000 nye stemmer.

Der bør ikke herske tvivl om, hvilke partier der kommer til at høste flertallet af de nye stemmer ved fremtidige valg, hvis afstemningen bliver positiv.

Derfor må jeg på egne og andre søfarendes vegne insistere på at få afstemningen erklæret ugyldig!!!!

Donkeymand *Arne M. Olsen.*

M/t Nakskov, Ø.K.s rederi.

Til ombudsmanden.